

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
« 19 / 09 2019 р.

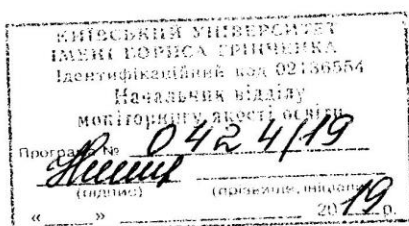

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Цивілізаційна ідентичність країн регіону
(3 курс, 5 семестр)

для студентів

спеціальності	032 «Історія та археологія»
спеціалізації	країни Центрально-Східної Європи (Польща, Чехія, Словаччина)
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	032.00.01 «Історія та археологія»

Київ 2019

Розробники: доктор історичних наук, професор Надтока Геннадій Михайлович

Викладачі: доктор історичних наук, професор Надтока Геннадій Михайлович

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії)

Протокол від ____ . ____ . 20__ р. № ____

Завідувач кафедри _____ (І.В. Срібняк)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми _____)
(назва освітньої програми)

____ . ____ . 20__ р.

Гарант освітньої програми _____ (О.О. Салата)
(підпис)

Робочу програму перевірено

____ . ____ . 20__ р.

Заступник директора/декана _____ (В.М. Завадський)
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	2/60	
Курс	3	
Семестр	5	
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	
Обсяг кредитів	2	
Обсяг годин, в тому числі:	60	
Аудиторні	28	
Модульний контроль	4	
Семестровий контроль	-	
Самостійна робота	28	
Форма семестрового контролю	-	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: поглиблене вивчення історії та культури країн ЦСЄ як складової європейської цивілізації.

Завдання:

Вправність мислення:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 2. Здатність робити смислові узагальнення та висновки, виявляти в інформаційних даних і концептах хиби та вразливі місця, суперечності і неповноту аргументації.

ЗК 3. Готовність до пізнання нового і неперервного навчання, до опанування нових знань і стратегій/способів мислення.

ЗК 4. Здатність раціонально організувати власну діяльність та ефективно використовувати час.

Розвиненість рефлексії:

ЗК 5. Здатність відрізнити суб'єктивні, спонтанні складові суджень від об'єктивних і аргументованих, вміти надавати перевагу останнім.

ЗК 6. Критичність та самокритичність мислення.

ЗК 7. Схильність до самоперевірки отриманих результатів, турбота про якісне виконання професійних завдань.

Інтелектуальна комунікація:

ЗК 8. Увага і толерантність до іншої (й інакшої) думки, здатність аналізувати її зміст та структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати.

ЗК 9. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості.

ЗК 10. Навички публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації.

ЗК 11. Навички роботи в групі, розподіл функцій в колективній роботі.

ЗК 12. Відкритість, здатність сприймати і враховувати зауваги, оптимізувати власну позицію в процесі обговорення, налаштованість на діалог, залучення у власні міркування висловлених слухних ідей.

ЗК 13. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Мовно-текстологічна здатність:

ЗК 14. Аналіз та інтерпретація гуманітарного тексту: здатність виокремити та відтворити смислову структуру тексту, оцінити послідовність та валідність аргументації, виділити продуктивні ідеї.

ЗК 15. Порівняння змісту різних текстів, пошук та узагальнення інформації з досліджуваної проблеми.

ЗК 16. Навички написання аналітичних і публіцистичних гуманітарних текстів, реферування, створення систематизованих оглядів спеціальної літератури. Дотримання стандартів академічного оформлення тексту.

ЗК 17. Здатність використовувати (усно і письмово) державну мову в усіх сферах суспільного життя, читати фахову літературу іноземною, зокрема англійською мовою.

Особиста ціннісно-вольова налаштованість:

ЗК 18. Інтелектуальне сумління, чесність у своїй справі та уникання симуляцій, плагіату й інших виявів недоброчесності.

ЗК 19. Розуміння необхідності відповідального ставлення до роботи, чіткого і своєчасного виконання обов'язків.

ЗК 20. Здатність працювати в колективі та самостійно, виявляти ініціативу, уникати некритичного слідування авторитетам.

ЗК 21. Здатність життєво й фахово реалізовувати себе на основі ціннісно-світоглядних надбань людства (зокрема сприйняття людини не як засобу, а як цілі й цінності), що нерозривно поєднана з навичками критичного мислення, опануванням і обстоюванням громадянських чеснот і прав, соціальною відповідальністю, а також патріотичним піклуванням про продуктивний розвиток держави і суспільства.

ЗК 22. Здатність розуміти світоглядні, правові, соціальні, економічні, культурно-історичні, духовно-моральні питання, що виходять за межі фахової спеціалізації, завдяки чому відповідально й ефективно діяти в різних суспільних контекстах, сприяючи позитивному розв'язанню нагальних проблем.

ФК 1. Критичне усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності.

ФК 2. Критичне усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах.

ФК 3. Розуміння соціальних функцій історика, можливостей використання історії та зловживання історією.

ФК 4. Здатність спілкуватися державною мовою, рідною мовою та однією з іноземних мов із використанням термінів і методик, прийнятих в фаховому середовищі; знати й вміти використовувати в професійних цілях давні мови.

ФК 5. Знання, вміння і навички опрацювання наукових та інформаційних джерел й використання інформаційно-пошукових інструментів, таких як: бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи та посилання на електронні ресурси.

ФК 6. Здатність виявляти і опрацьовувати належним чином джерела інформації (бібліографії, документи, етнографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.) для реалізації науково-дослідних проектів.

ФК 7. Знання та вміння використовувати різноманітні методи виявлення та опрацювання історичних і археологічних джерел, зокрема, інструментарій спеціальних історичних дисциплін, новітні комп'ютерні технології для пошуку та обробки історичних або пов'язаних із ними даних.

ФК 8. Фахові знання та професійні навички роботи з виявлення, опрацювання та охорони матеріальної і нематеріальної культурної спадщини.

ФК 9. Усвідомлення особливостей розвитку людства у дописемний період його історії та володіння базовими принципами і навичками дослідження даного періоду на емпіричному й теоретичному рівнях.

ФК 10. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання з гуманітарних дисциплін, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

ФК 11. Вміння коментувати, анотувати або редагувати тексти і документи відповідно до певних критеріїв; представити результати наукових досліджень в друкованій формі, проводити їх презентацію.

ФК 12. Знати і володіти на фаховому рівні методами викладання історії та суміжних дисциплін у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів.

ФК 13. Здатність здійснювати відбір та прийняття на збереження артефактів і документів у відповідності до нормативів.

ФК 14. Знання правил археографічної, архівної та музейної роботи, принципів експонування артефактів і підготовки тематико-експозиційного плану.

3. Результати навчання за дисципліною

- ПРН 1. Знання найважливіших фактів, подій та процесів історичного минулого українського народу і людства загалом.
- ПРН 2. Знання основних тенденцій історичного розвитку в конкретні історичні періоди.
- ПРН 3. Знання наукової хронології, періодизації та характеристик основних етапів вітчизняної та всесвітньої історії.
- ПРН 4. Знання основних підходів до вивчення вітчизняної та світової історії, категоріальний апарат з історії та археології.
- ПРН 5. Знання основних принципів і методів історичного пізнання.
- ПРН 6. Знання основних типів і видів історичних джерел.
- ПРН 7. Знання необхідного фактичного матеріалу для конкретного історичного дослідження.
- ПРН 8. Детальні знання про певний історичний період або проблему.
- ПРН 9. Розуміння і здатність інтерпретувати основні завдання історичної та археологічної науки.
- ПРН 10. Уміння з'ясувати взаємозв'язок між історичними подіями, явищами, процесами та демонструвати змістовні думки, обґрунтовані положення і висновки про них.
- ПРН 11. Уміння класифікувати історичні джерела з метою реалізації конкретних науково-дослідницьких проектів.
- ПРН 12. Уміння інтерпретувати інформацію з різноманітних джерел (археологічні артефакти, архівні документи, усні свідчення, музейні експонати, періодика, наукові праці тощо);
- ПРН 13. Уміння обґрунтовувати вибір методики опрацювання речових джерел і текстів.
- ПРН 14. Здатність виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі.
- ПРН 15. Здатність оцінювати основні тенденції та особливості історичного розвитку людства у певні історичні періоди.
- ПРН 16. Здатність аналізувати відмінності в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах.
- ПРН 17. Здатність демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі.
- ПРН 18. Здатність організовувати практичне вирішення проблем історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної культурної спадщини України.
- ПРН 19. Здатність планувати дослідницькі проекти з історії, археології, історіографії, джерелознавства, краєзнавства тощо.
- ПРН 20. Здатність застосовувати сучасні методики викладання історії.

4. Структура навчальної дисципліни

I семестр

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Цивілізація й цивілізаційна ідентичність Європи: зміст понять							
Еволюція угорської національної та цивілізаційної ідентичності в епоху Середньовіччя та Нового часу.	1 5	4	4				7
Становлення та трансформація румунської національної та цивілізаційної ідентичності в епоху Середньовіччя та Нового часу.	1 5	4	4				7
Трансформація російської національної та цивілізаційної ідентичності у XVIII – XIX століттях.	1 5	4	4				7
Країни Центрально-Східної Європи в умовах геополітичних розколів Європи кінця XIX – поч. XX століть.	11	2		2			7
Модульний контроль	4	14	12	2			28
Разом	60	14	12	2			28
Усього годин	60	14	12	2			28

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Формування цивілізаційної ідентичності Угорщини та Румунії в епоху Середньовіччя та Нового часу

Лекція 1, 2 (4 год.)

Еволюція угорської національної та цивілізаційної ідентичності в епоху Середньовіччя та Нового часу

1. Історичні корені угорської ідентичності.
2. Етапи вродання угорського етносу/нації в європейську цивілізацію.
3. Особливості вияву угорської ідентичності у межах Австро-Угорської імперії.

Лекція 3, 4 (4 год.)

Становлення та трансформація румунської національної та цивілізаційної ідентичності в епоху Середньовіччя та Нового часу

1. Історичні корені румунської ідентичності.
2. Етапи вродання румунського етносу/нації в європейську цивілізацію.
3. Особливості вияву румунської ідентичності у межах «Великої Румунії».

Лекція 5,6 (4 год.)

Трансформація російської національної та цивілізаційної ідентичності У XVIII – XIX століттях

1. Суспільні реформи в Росії XVIII – XIX ст. як чинник ментальних трансформацій.
2. . Соціальні суперечності та конфлікти на тлі невизначеності цивілізаційних координат Росії.
3. Трансформація соціальної природи Російської православної церкви.

Лекція 7 (2 год.)

Країни Центрально-Східної Європи в умовах геополітичних розколів Європи кінця XIX – поч. XX століть

1. Країни ЦСЄ в геополітичних планах великих держав.
2. Утворення військово-політичних союзів та поглиблення розколів в Європі.
3. Національне відродження в країнах ЦСЄ на початку XX століття.

Семінар (Круглий стіл)

Національна й цивілізаційна ідентичність русинів Закарпаття (4 год.)

Питання до обговорення:

1. Формування етнічної карти Закарпаття в епоху раннього Середньовіччя.
2. Русини у складі європейських держав.
3. Історія соціальної комунікації «русини-угорці».
4. Історія соціальної комунікації «русини-чехи».
5. Русини як частина українського етносу.

Семінар (Круглий стіл)

Національна й цивілізаційна ідентичність Молдови (4 год.)

1. Формування етнічної карти Молдови в епоху раннього Середньовіччя.
2. Етапи історії Молдавського князівства в епоху Середньовіччя та Нового часу.
3. Проблема приналежності румун та молдаван до однієї нації.
4. Етнічна та цивілізаційна приналежність Придністров'я.

Семінар (Круглий стіл)

Національна й цивілізаційна ідентичність Білорусі (4 год.)

1. Історичні витоки білоруського етносу.

2. Етапи цивілізаційної історії Білорусі.
3. Триєдиносійська концепція в білоруській історіографії.
4. Білорусь між Європою та Євразією.

Практичне заняття:

**Складання сучасної конфесійної карти країн центрально-Східної Європи (Польщі, Чехії, Словаччини, Угорщини, Румунії, Молдови, Білорусі) та її експертний аналіз
(2 год.)**

6.Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

I СЕМЕСТР

	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекції	1	7	7
Відвідування семінарських занять	1	6	6
Відвідування практичних занять	1	1	1
Робота на семінарському занятті	10	6	60
Робота на практичному занятті	10	1	10
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	20
Виконання модульної роботи	25	2	50
Виконання ІНДЗ	30	1	30
Разом			
Максимальна кількість балів: 184			
Розрахунок коефіцієнта: 0.5434			

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Розділи (обсяг в годинах)	Вид контролю	Бали
Змістовий модуль I.		
Тема 1. Еволюція угорської національної та цивілізаційної ідентичності в епоху Середньовіччя та Нового часу.	контрольні питання	5
Тема 2. Становлення та трансформація румунської національної та цивілізаційної ідентичності в епоху Середньовіччя та Нового часу.	контрольні питання	5
Тема 3. Трансформація російської національної та цивілізаційної ідентичності у XVIII – XIX століттях.	контрольні питання	5
Тема 4. Країни Центрально-Східної Європи в умовах геополітичних розколів Європи кінця XIX – поч. XX століть.	контрольні питання	5
Разом: 80 годин	Разом: 20 балів	

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за навчальним матеріалом окремих модулів після завершення лекційних і практичних занять.

Форма проведення – письмова, письмово-усна.

Завдання для модульної контрольної роботи та критерії їх оцінювання розробляються лектором. Він проводить і оцінює модульні контрольні роботи.

Тривалість проведення письмового модульного контролю становить 2 академічні години.

Письмові контрольні роботи зберігаються на кафедрі до кінця навчального року.

Результати перевірки письмових контрольних завдань доводяться до відома студентів не пізніше ніж через два робочі дні після їх виконання.

Студент, який не згоден з отриманою за результатами модульного контролю оцінкою, має право подати апеляцію безпосередньо після оголошення оцінки. У цьому випадку завідувач кафедри призначає апеляційну комісію, яка зобов'язана розглянути апеляцію в присутності студента.

<i>Оцінка</i>	<i>Критерії</i>
20 – 25	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей. глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу.
14 – 19	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі неточності та помилки.
8 – 13	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
0 – 7	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни. Форма проведення семестрового контролю – письмова. Зміст і структура екзаменаційних білетів (контрольних завдань), критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри та зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на першому занятті.

Рівень знань	Оцінка	Критерії оцінювання відповіді
Відмінний рівень	31 – 40	Відповідь студента: <ul style="list-style-type: none"> - містить повний, розгорнутий, правильний виклад матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання основних понять і категорій та взаємозв'язку між ними, вірно розуміння змісту основних теоретичних положень; - вказує на вміння давати змістовний та логічний аналіз матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання різних наукових концепцій та підходів щодо певної науково-теоретичної чи науково-практичної проблеми,

		пов'язаної з поставленим питанням; - здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми.
Добрий рівень	21 – 30	Студент дав досить змістовну відповідь на поставлене питання, але відповідь містить наступні недоліки: - недостатня повнота, незначні неточності чи прогалини при поясненні того чи іншого аспекту питання; - окремі формулювання є нечіткими; міститься інформація, котра не відноситься до змісту екзаменаційного питання.
Задовільний рівень	11 – 20	Студент дав відповідь на поставлене питання, однак допустив суттєві помилки як змістовного характеру, так і при оформленні відповіді на питання, а саме: - відповідь викладена недостатньо аргументовано та/або з порушенням правил логіки при поданні матеріалу; - відповідь не містить аналізу проблемних аспектів поставленого питання, свідчить про недостатню обізнаність з основними науковими теоріями і концепціями, що стосуються відповідного питання; - у роботі багато грубих орфографічних помилок;
Незадовільний рівень	0 – 10	Студент взагалі не відповів на питання, або його відповідь є неправильною, тобто містить грубі змістовні помилки щодо принципових аспектів поставленого питання. Аргументація відсутня взагалі або ж є абсолютно безсистемною чи алогічною.

6.5.Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни

Модульний контроль (бали)	С.Р (бали)	Практичні заняття (теми, бали)	Семінарські заняття (теми, бали)	Лекції (теми, бали)	Модулі (назви, бали)
Модульна контрольна робота – 25 балів	20 балів	Складання сучасної конфесійної карти країн центрально-Східної Європи (Польщі, Чехії, Словаччини, Угорщини, Румунії, Молдови, Білорусі) та її експертний аналіз (10+1)	Національна й цивілізаційна ідентичність русинів Закарпаття. (4 год.) (20 + 2)	Еволюція угорської національної та цивілізаційної ідентичності в епоху Середньовіччя та Нового часу (1)	Змістовий модуль І.
			Національна й цивілізаційна ідентичність Молдови. (4 гол.) (20+2)	Тема 2. Становлення та трансформація румунської національної та цивілізаційної ідентичності в епоху Середньовіччя та Нового часу. (1)	
			Національна й цивілізаційна ідентичність Білорусі. (4 год.) (20 +2)	Тема 3. Трансформація російської національної та цивілізаційної ідентичності у XVIII – XIX століттях. (1)	
				Тема 4. Країни Центрально-Східної Європи в умовах геополітичних розколів Європи кінця XIX – поч. XX століть. (1)	

8.Рекомендована література

Основна

1. Зашкільняк Л. О., Крикун М. Г. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів / Наук. ред. Л. Зашкільняк. – Львів: Львівський національний університет ім. І. Франка, 2002. – 752 с.
2. Яровий В.І. (керівник), Рудяков П.М., Ілюшин І.І. та ін. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до ХХ ст.). – К., Либідь, 2001. – 630 с.
3. Павленко Ю. В. История мировой цивилизации. Философский анализ / Ю. В. Павленко. – К.: «Феникс», 2004. – 760 с.
4. История южных и западных славян: В 2 т.: Учебник / Под ред. Г.Ф. Матвеева, З.С. Ненашевой. – 2-е изд. – М.: МГУ, 2001. –688 с.
5. Яровий В. І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ століття : підручник. – Київ : Генеза, 2005. – 816 с.
6. Шумов С. А., Андреев А. Р. История Словакии. V–XX века: Документальное исследование. – М., 2000. – 296 с.
7. Краткая история Чехословакии: С древнейших времен до наших дней / Отв. редакторы А. Х. Клеванский, В. В. Марьина, И. И. Поп. – М.: Издательство "Наука", 1988.
8. История Центрально-Восточной Европы /Наталья Алексюн, Даниэль Бовуа, Мари-Элизабет Дюкрё, Ежи Клочовский, Генрик Самсонович, Петр Вандич. – СПб.: Евразия, 2009. 1120 с.
9. Краткая история Венгрии. – М., 2005.
10. Краткая история Румынии. – М., 2004.

Додаткова

11. Дейвіс Норман. Європа. Історія. – К., 2008. – 1464с.
12. Тойнбі А. Дж. Постигание истории: Сборник. – Москва: Прогресс, 1991.
13. Февр, Л. Цивилизация: эволюция слова и группы идей. – Москва : Директ-Медиа, 2007.

14. Культура народов Центральной и Юго-Восточной Европы XVIII–XIX вв. Типология и взаимодействия. М.: "Наука", 1990. – 287 с.
15. Развитие этнического самосознания славянских народов в эпоху зрелого феодализма / Отв. ред.: Г. Г. Литаврин, Вяч. Вс. Иванов. М.: Издательство «Наука», 1989.
16. Чехия. Исторический путеводитель. – М., 2006. – 304 с.
17. Результаты трансформации в странах Центральной и Восточной Европы (общественно-политический и экономический аспекты) / Отв. ред. Н.В. Куликова. – М.: ИЭ РАН, 2013. – 392 с.